

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat, natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Vabilo na naročbo.

S prihodnjim mesecem začne drugo polletje. Vabimo naročnike, naj hitro ponovijo, ako niso naročeni za celo leto, svojo naročbo in naj prej ko mogoče pošljejo svojo zaostalo naročnino tudi tisti, ki so se že večkrat opomnili. Opravištvu mora tudi tiskarnico o pravem času zadovoljiti.

Rodoljubi naj pa tudi skušajo novih naročnikov pridobiti.

Cena je napisana na čelu lista.
Opravištvu „Glasa“.

Kaj nas zamore rešiti?

Kedor opazuje javno gibanje raznih strok človeškega življenja; opazuje, kako slehern Avstrijski narod neutrudljivo dela na to, da bi se povzdignil na čedalje višjo stopinjo duševnega in gmotnega napredka; opazuje, kako se Nemeč bori za svoje pravice in v dosego teh, pozabivši vsaj začasno osebne neprijazne razmere, v splošni blagor radovoljno roko podá celo najhujemu neprijatelju; kedor izmed nas to sè zdravim umom opazuje, mora priznati, da smo Slovenci skoro edini narod, ki ne pozna še velike koristi splošnega, vzajemnega delovanja. V tem gremo dan za dnevom rakovo pot.

Komur bije srce za narod, videč njegovo nesrečo, ki ga tlači kot huda mora, videč njegov prežalostni položaj, mora se mu solza utrgati iz očesa; jokati mora, ko vidi steber za stebrom gruditi se na tla, brezno za breznom zijati Slovincem.

LISTEK.

Č E N Č E.

Mislil da je ta beseda, ktero sem bil poslednjič za naslov napisal *čenčarijam*, ne zdavno v Glasu na svetlo izdanem, enim bila po volji, drugim pa ne. *Puristom* kar ne more beseda *čenča*, kakor tudi kar se da iz nje izpeljati. na pr. *čenčati*, *čenčarija* itd., nikakor ugajati, ker ni slovenska, ampak italijanska *la ciancia* (*Geschwätz*). Saj se nahaja tudi pri tistih, ki govorijo *il rumonsch*, kterim pa *tshantschar* (čančar) služi za „govoriti“, in *il tshauntsch* (il čaunč) je „govor“ (*Rede*). Naša slovenska *čenča* tedaj se bolj zvesto drži izvirnega italijanskega *ciancia*, kakor pa *ladinska* in *rumonska*. Vendar pa bo še celo *puristom* poprej po volji italijanska *čenča*, kakor pa po nemškem *eben* zavihani *ravno*, da si je uže kdaj med nami se udomačil, in svoj *Bürgerrecht* dobil; ter ne vem po katerih postavah mu hočejo zdaj to domačinsko pravo spet vzeti, in novemu gostaču *baš* to

Narod smo še do sedaj, a bati se nam je, da ne bomo dolgo nosili tega imena. Upamo celo boljših dni, srečnejših časov, lepše prihodnosti. Pa naše upanje je goljufivo. Po dežju, pravi pregovor, ljubo solnce spet zasije — drugim narodom; nam — za ploho ploha lije.

Če hočemo še obstati, da ne rečemo, napredovati; če nočemo propasti tujcu v rop, ki na naš pogin preži, kot gladni volk na mlado jagnje; če nočemo izginiti iz zemljevida in zemljepisnih knjig; treba nam je hoditi po drugih potih, po drugih stazah si rešitve iskati, katere nam kaže večletna skušnja in zdrava pamet. Podlaga našemu obstanku in s časom tudi narodnemu napredku je prvič: prava odgoja mladine in drugič skupno vzajemno delovanje.

To dvoje nas reši, drugod ni nam iskati pomoči! Kedor se trudi za to dvoje, ta je pravi narodnjak, rodoljub. Zgodovina nam spričuje oboje.

Veliko skrb je imel v starodavnih časih Rimljan in Grk za odgojo svojih otrok; skrbel je pa še bolj za to, da se je mladež prav podučevala, da se ni mladina v domačem in v javnem krogu demoralizovala. Zaradi tega je bila učencem ostra prepoved vdeleževati se samim javnih, škandaloznih veselje in iger.

Gledé druge bistvenosti narodnega napredka in blagostanja t. j. vzajemnosti starih narodov ni treba ni besedice ziniti. Le nekaterim je neznan, da so si pridobili stari Grki in Rimljani neotamljivo slavo in neumrljivo ime le z vzajemnim trudom in delovanjem na bojnem in literarnem polju.

pravo podeliti. Mar odpravite, če hočete uže vse po nemškem skrojene besede res odpraviti, tudi vsako *zameró*. Oho! poreče tukaj kdo; *zamera* je čisto slovenska beseda. To je, pravim jaz, tako slovensko, kakor *ravno*, namesti kterega nam hočejo zdaj vsiliti svoj *baš*. *Verlassen* je zapustiti, *vermachen* je zabeliti, *vergessen* pa zabiti, in tako je nemški *ver* vselej slovenski *za*. To je jasno. *Meriti* je nemški *messen*; tedaj *zameriti* je *vermessen*. In to je, *quod erat demonstrandum*. Ergo proč z vso *zameró*, nikoli ne *zamerite* nobenemu ničesar, pa tudi meni naj nobeden nikoli ničesar ne *zameri*, če ga morebiti kedaj *volens* ali *nolens*, *prudens* ali *imprudens* z bodem, udarim ali opraskam. Oj da bi bili uže kdaj vsako *zameró* odpravili, gotovo bi bili ljudje med seboj v večem miru in v večji zadovoljnosti! Tudi sam sem to uže skusil, ker mi je tu pa tam kaka šembrana *zamera* čelo zgrbančila, in obraz zatemnila. Tedaj *ego censeo*, da damo *zameri* za vselej slovó.

Pa glejte, kaj mi tu po glavi spet blodi? Nemški *ver* je, kakor vidimo, slovenski *za*, tedaj

Kako je pa dandanes? Uže slišim odgovor, ki mi ga liberalec vsiluje rekoč: „tempora mutantur et nos in illis“; časi se spreminjajo in ljudje. A ne zavoljo slabih časov so slabi ljudje, ampak narobe.

Da je prava odgoja mladine prvi pogoj, najtrdnjša podlaga slehernega naroda, torej tudi našega obstanka kot narodne celote, to je menda jasno dovolj.

Namen vsem šolam: nižjim, srednjim in višjim je edini in splošen: izobraževanje mladeničev. Izobraževanje pa obsega dvoje: odgojo in poduk. Prva je v neposrednji dotiki s človeškim srcem in voljo. Odgoja blaži srce in nagiba voljo k dobremu ali slabemu po njeni različnosti. Poduk pa bistri razum in vadi spomin. Da bode šola koristila, da se doseže pravi namen, mora obsegati, kar velja vzlasti o nižjih in srednjih razredih oboje, posebno pa odgojo. Sedaj se v naših šolah nasprotno dela, za to „tempora mutantur“. Gleda se le na um in spomin; srca se v šoli ne pozna, srca iz katerega izvirajo slabe misli in djanja, sleparija, sovraštvo, zavid in druge napake; blago srce želi le blago in dobro. Odgoja ima veliko prednost pred podukom; poduk brez odgoje človeku mnogokrat ne le ne koristi ampak mu celo škoduje. Javni dokaz temu so zapori, ječe in razne politične, časne kazni. Koliko jih preživlja dandanes svoje brezskrbne, vesele (!!) dneve v zaporu! Kaj meniš, da so vsi ti jetniki tepci, brezumneži? Nikakor ne, med njimi so nekateri učeni in bistro glave pa hudobnega, spačenega srca.

Vera ima korenino v srcu, v volji človeški. Kedor ima hudobno, slabo srce ta

Verboth je slovenska zapoved, kaj ne? A to pa ni res! *Zapoved* je *Geboth*, in *prepoved* je pri nas *Verboth*. Toda mislim, da so Čehi bolj dosledni, kakor mi Slovenci, ker oni (Čehi) *zapoved* imajo za *Verboth*, kar bi imelo biti tudi pri nas; ali stara navada se ne da kar odpraviti. Tedaj ostanejo pri nas *zapovedi* zmirom le *Gebothe*, in *Verbothe* ostanejo *prepovedi*. Samo da se nahaja v sedanjih časih vedno več takih ljudi, posebno tistih, ki se *liberales* zovejo (mislim za to, ker želijo *lieber Alles* pod se spraviti, da bi namreč vsi tako plesali, kakor oni godejo), kteri ne marajo več ni za *zapovedi*, ni za *prepovedi*, posebno za tiste ne, ktere je dal Gospod nebeški Oče, pa Njegova sveta cerkev. Pa pustimo te reči, sicer zabredemo na cerkveno polje, in to bi še šlo v kaki „Zgodnji Danici“, a ne v našem „Glasu“. Naš pohlevni Glas se mora svoje poti držati, in *ex omnia aliquid* donášati, da kolikor mogoče vsem ustreže, samo tistim ne more nikoli ustreči, kteri bi radi, da kaj več postane, ali da bi kar po dvakrat ali po trikrat na teden izhajal. Marsikaj bi bilo želeto, pa....

je tudi — lahko mu v obraz očitaš — od nog do glave brezvernej in brezbožnej. Šola, v kateri se ne gleda v prvi vrsti na odgojo učencev rodi slab sad, malopridne ljudi, ki zmečejo v kot pri prvi priložnosti vero in narodnost. Priča temu so nam ljubljanski kameleoni. Bahali so se sè slovensko krvjo. A, ko je seme brezverstva v njih dozorelo, so narodnost, jezik in dom sramotno zatajili. Moža znači v prvi vrsti srce.

Drugi temelj našega narodnega doma, podlago, na katerej stojimo, si čedalje bolj izpodkopujemo izpod nog. Razpor, razkolništvo, zavid, sovraštvo, prepir, sploh strankarstvo, oni glavni mrčes, ki razjeda korenine našega političnega življenja; to je lopata, s katero Slovenci kopljemo grob lastnemu obstanku; to je letva, s kojo režemo grobni kamenen spominek, da nam ga tujec, po našem poginu, veselo ploskaje v dlan, postavi na grob z napisom: Tukaj počiva slovenski narod: „fuit et non est“.

Kaj odgovorite na to rodoljubi, narodnjaki? Ni-li tako? Če še ni — kmalu bode!

Kaj je treba nam mali peščici Slovencev, da se cepimo v toliko navskrižnih si strank.

Če se kmalu ne zedinimo, nastalo bo sovraštvo, razpor čedalje večji; potem bo porazumljenje nemogoče in prišel bo čas, da bo celó vrabec, ki gnjezdi na cerkveni ali farovski strehi, se tudi prepiral kot klerikalec, z vrabcem liberalcem, ki gnjezdi drugod.

Pokažimo tedaj, da hočemo, biti akoprav malobrojen, vendar zdrav, krepek narod. Čas je, da zabimo na dosedanje osebnosti, da delamo složno in vzajemno za isti namen: da otmemo pogina Slovenijo.

Dopisi.

Iz Renč. (Zakasnjeno.) Ž isto navdušenostjo, kot država svojega novegakneza o priliki njegovega prihoda v deželo, sprejme, pozdravi tudi ljud-

Veste kaj? Poskrbite, da udobi „Glas“ vsaj 2000 naročnikov; vsak rodoljub naj vsak teden vsaj en dopis uredniku pošlje; kdor je za „Glas“ kaj dolžan, naj do zadnjega beliča hitro poplača, in nikoli nič dolžen ne ostane: potem povzdigne še le „Glas“ svojo „štimo“, da se bo slišalo od jutra do večera.

Ker sem začel zopet čenčati, hočem pa še kako bodi si pametno ali pa neumno povedati. Saj tako mi ne bo mogel nobeden očitati, kar je slavni Preširn svojemu Matiju Copu očital se pšico;

„V Ljubljani je dihur, ki noč in dan žre knjige, Od sebe pa ne da nar manjše fige.“

Res je sicer, da *omnis similitudo claudicat*, in da se jaz nikakor z visoko učenim Cepom meriti ne morem; ena reč pa utegne vendar biti, v kateri sva si nekako podobna. Cop Matija je noč in dan žrl knjige, bil je ljubljanski knjižničar, bil je, kakor bi Nemeč rekel, *ein Bücherwurm*; in *Bücherwurm* tudi mene neka gospoda imenuje, in knjižničar sem tudi jaz. V teh dveh rečeh sva si nekako podobna, ali celo enaka; pa ne v onem, kar se Copu očita, da ni dal od sebe

stvo svojega novodošlega dušnega pastirja; kajti kar je knez državi, isto je dušni pastir fari. Dolgo časa smo obžalovali smrt rajncega g. župnika, toda, kakor po dolgočasnem deževnem vremenu si neprestano, jasno solnce želimo, in kadar se naše vroče želje izpolnijo, nas neki veseli čuti prešinjajo tako, da sami ne vemo, kaj nas navdušuje, tako da smo tudi prihod novega župnika z veseljem pričakovali. Več kot teden dni so nam zvonovi oznanovali veselí dan in določeni dan 24. maja, so še veselejši doneli iz višine, kajti veselje ljudstva bližalo se je vrhuncu. Okoli 10. pr. poldne naznani strel možnarjev, da se g. župnik bližajo, in tedaj se začne pomikati ljudstvo, učenci in občinski zastopniki, na čelu župan J. Pahor, visokorodni grof. F. Strassoldo, patron fare in drugi; vsi v praznični obleki proti zalookinčanemu slavoloku. Ko se g. župnik pripeljejo do omenjenega mesta, in ko vidijo, s kakošno navdušenostjo ga ljudstvo sprejme, se mu od veselja solze vlijejo. Med gromovitimi živioklici se začne sprevod pomikati v farno cerkev; vse v lepem redu s cerkvenimi zastavami naprej. — Za prvim veseljem je sledilo drugo še večje — zvečer. Navdušeno ljudstvo je napravilo zvečer občno razsvetljenje. Ob 8. uri je šel občinski zastop, več družih gospodov spremljanih od množice ljudstva z muziko, in mladenči so baklje nosili. Vrsta se je pomikala proti stanovanju g. župnika, kjer so napravili serenado. Z muziko vrstilo se je petje spremljano s gromovitimi živio in slava klici. Od farovža je šel sprevod po vasi in je napravil vsakemu odličnejemu sosedu serenado. Vse to se je med streljanjem in zvonjenjem kljub neugodnemu vremenu jako lepo veršilo.

S Tolminskega, dne 6. junija. — Zamorec se ne da umiti, i Žid ne krstiti. Naredi ž njim, kar hočeš; kakor je v puščavi kričal po egiptovskih loncih, tako ga zdaj moti njegov „kšeft“.

Za zlatega boga je še vedno navdušen, krog njega pleše, kakor takrat pod sinajsko goro. „To so tvoji bogovi, Izrael, ki so te izpeljali iz egiptovske dežele“ (Exd. 32. 4.).

Ker pa nimajo Arona, da bi zapovedal donášati zlatnino žen, otrok i hčer, so se poprijeli „kšefta“, ki jim nese obilno zlata. Urinili so

nar manjše fige. Saj sem uže nekaj let sem marsikaj od sebe dal; in kakšenkrat kaj takega, da je marsikdo se za nos prijel, ker mu ni odveč lepo dišalo. Nočem reči, da je bilo vse pikantno, kar sem od sebe dal, ali vendar je bilo vsaj grobo, da se je čutilo. Pa, a propos! imamo li *grob*, *grobost*, ali pa, kakor vidim v drugem natisu Janežičevega slovensko-nemškega slovarja, *grop*, in *gropost*? In je li ta beseda slovenska? Ali je morebiti iz nemškega k nam „privandrala“? Pri družih jugoslovanih naših bratih, Srbih, Hrvatih itd. se nahaja ta beseda v splošni rabi, na pr. Vukov slovar ima: *grub*, *gruban*, *grubahan*, *grubac*, *grubači*, *grubeta*, *grubeša*, *grubijan*, *grubijanstvo*, *grubiša*, *gruboča*, in je še več takih besed, iz debla *grub* — kar *grob* izpeljanih, in v katerih vidimo vselej *b*, a ne *p*. To isto vidimo v staro slovenskem *gramb*, v ruskem *gruby*, v Lužičanskem *hruby*, v poljskem *gruby* itd. to je, v vseh slovanskih narečjih; ne vem tedaj, zakaj bi mi Slovenci edini pisali *grop*, a ne *grob*, *gropost*, a ne *grobost*? Na eni strani silijo naši Slovenci tako zeló, naj se bližamo v pisavi in v govoru našim sobratom, ter bi radi,

se v vse javne službe; kupčijo i veliko i malo obrtnijo imajo večinoma v svojih rokah, služijo jim naj večí časopisi glavnih mest. Pri vsem tem pa nimajo družega v glavi, nego kar je imel oni doktor, ki je kravo molzel, ko sta se kmeta prepirala za njo. — Nekaj časa uže molža nekaj pojema, od lanskega poloma pa je na nekaterih sescih popolnoma zastala. Kar se spomni prebrisani Žid, da na premoženji katoliške cerkve še ni „vlekel“, brzo si zavija rokava, pljune v dlan, i hajd na delo! „wie haisst?“ — S pomočjo dobrih prijateljev liberalcev, to je pravih svoboduhov, ki bi radi katoliško cerkev osvobodili od težkih verig vsega imetja; s pomočjo teh se spravijo naj pred na uredovanje ali „zboljšanje“ plač katoliških duhovnov. Zagnali so šum, da je nespodobno duhovnu samemu svojo revno plačo še po hišah beračiti, naj dobiva spodobno plačo iz javnih blagajnic.

Viš, brate Skalovič! to sirensko petje je nekaterim bratom tako dopadlo i je navdušilo, da so ploskali ob dlan.

Delo je dobro napredovalo i njegov prvi sad s črešnjami vred ravno zdaj zori, razobešen je na rogovili št. 3927/II, da si ga bo mogel i moral vsakdo sam ogledati i odtrgati. Kakemu svojeglavnežu, ki bi se tega sadu branil, ga bodo pa uže postrežljivi gospodje na kakej novej rogovili, kakor Eva Adamu jabelko prinesli na dom.

Sedanji čas napreduje, a napredku se zoperstavlja je prazno slamo mlatiti. Po navodu uzornega nauka:

„Ne skrbite, kaj bote jedli i pili“ zadovoljni s tem, kar se nam je predložilo, se „sami“ nismo nič brigali za napredek, s kakoršnim nam svetijo drugi stanovi; pa pravi naprednjaki tega ne trpe, zato nam kar oni začenjajo prestavljati pete. No! kaj je zdaj storiti? kako nam je ravnati i se boriti?

Po toči zvoniti, ne pomaga! Mogoče, da bi se še našlo sredstvo v porazumljenje duhovske i svetne oblasti, a jaz dvomim za zdaj. Da pa posameznim zoper valove plavati ni moč i bi nič ne izdalo, kdo bo dvomil?

Viš, brate Skalovič! jaz mislim, da je tvoje i moje besedovanje prazno mahanje po zraku.

da bi koj vsi Slovani eden jezik pisali (pač *pium desiderium!*); na drugi strani pa začenjajo pisati tako, da se moramo od njih vedno bolj ločiti, kakor tu, ako pišemo *grop* namesti *grob*, ali pa, ako sprejmemo od neke strani tako priljubljeni *ka*, ki se nahaja v ljudskem govoru, pravijo, pri ogrskih Slovencih in tu pa tam na Štajarskem, ktere spake pa ne poznajo drugi Slovenci, pa tudi, kolikor je meni znano, nikjer noben slovanski rod. — Da pa smemo *grobost* za svojo spoznati, tedaj da smemo tudi *grobi* biti, in *grobo* govoriti in *grobo* se vesti, to je tako resnično in pravično, da je malo ktera druga stvar takó. Vsi Slovani *grobost* za svojo spoznavajo; tedaj tudi mi Slovenci. Nemci so menda svojo *Grobheit* od nas Slovanov sprejeli, ravno tako, kakor so iz naše čisto slovanske besede *rabota* svoj *Raboth* ali *Robat* naredili.

Po vsem tem je moja misel ta: Ostanimo *grobi*, govorimo in pišimo *grobo*, *grobost* je naša roba, *grobost* smo od staršev sprejeli, dajmo jo tudi tem, ki za nami pridejo. Živila slovenska *grobost!*

Ko bi bile okoliščine take, da bi se obhajali cerkveni zbori i sinode kakor je želi tridentinski zbor (sess. XXIV. C. II.), bi se morda borili z ugodnejšim orožjem. A čemu prazno tarnanje!

Ogled.

Avstrija. Začenjajo se delati priprave za obravnave v delegacijah. Listi med drugim poročajo, da bo v kratkem ministerski posvet pod predsedništvom cesarjevim zastran vojaških stroškov za leto 1876. Pridejo pa tudi druge reči v obravnavo.

Iz Gradca se piše, da sta imela baron Kübeck in njegova gospa zaslišanje pri Don Alfonsu. Vse na to kaže, da Kübeck ostane v službi, bil je namreč pri cesarji zaslišan in zdaj tudi še pri španjskem Alfonsu. Gotovo mu je obakrat srce dobro močno tolklo, ko je stal pred osodapolnimi vratmi.

Nekaj časa sem ponavljajo nekateri pruski in avstrijsko-pruski listi neko govornico, vsled ktere je Prusija zveze z Avstrijo gotova, dokler se sedanji sistem (namreč nemška nadvlada nad drugimi narodi) ohrani. Kaj to prusko vlado briga, ali je v Avstriji na krmilu nemška ali madjarska ali pravična federalistično-slovanska ter avstrijska vlada, tega nam ni mogoče zapopasti, nezaslišana predrznost je pa na vsak način, ker to ni nikakor pruska, ampak popolnoma avstrijska zadeva. Sram bi moralo biti vse avstrijske prusake, da so tako daleč dali zapeljati se po pruskih — tolarjih!

Veliko se je pisalo in govorilo, da se novim škofom nekaka obljuba posiliti hoče, vsled ktere bi se zavezali „postave“ vselej prav natanjko spolnovati. Sliši se, da take govornice nimajo tehtne podlage,

Ogrsko. Cesar je z lastnoročnim pismom dne 25. maja zaukazal, da naj prebivalci, ki stanujejo pod ogrsko krono na to delajo, da bodo magnati in poslanci 28. avgusta v Budapeštu zbrani in potrebne in ne še dodelane postave zgotovili. Ogrski zbor je tedaj na 28. avgusta sklican v Budapešt. Minister notranjih zadev Tisza je imel govor pred svojimi volilci. On sam nima upanja, da bi zamogel kaj posebnega obetati svojim, vendar pa meni, da je bila pretirana misel, da Ogrska razpade. Bomo videli, kako bo sestavljen nov zbor, potem se bo lahko govorilo, ali se dežele ogrske krone utrdijo, ali se cela „država“ začne po malem vničiti. „Vollblutmadjar“ Andrassy, minister zunanjih zadev je postal španjski Grand, menda za svoje pesebne zasluge za Španjsko.

Zunanje države. Francoska narodna skupščina razpravlja načrt [postave, vsled ktere ima nauk popolnoma prost postati. Škof Dupanloup je v daljšem govoru potezal se za načrt in rekel med drugim: Katoličani zahtevajo prostost uka za vse, enake pravice za katoliška, kakor druga društva. Postava bo gotovo sprejeta.

Whalley je v angleškem zboru napovedal, da bo vlado poprašal, zakaj trpi jezuite proti vsi postavnosti na angleški zemlji in ali je pripravljena je spoditi. To je zopet pogreta jed; ni pa misliti, da bi

pametni angleži dali zapeljati se in začeli tudi oni „kulturkampf.“

Razne vesti.

— **Hrvatsko dram. društvo** se je povernilo 22. p. m. srečno iz Dubrovnika, kder je za časa cesarjevega potovanja po Dalmaciji mnogo predstav podelilo. Dubrovčani so bili izvanredno navdušeni, ko se je po dolgem času v jugoslovanskih Atenah oglasila hrvatska Talija, i ko je ravnatelj g. Mandrović krasno šenoino pesni pozdrav Dubrovniku deklamoval, vzplamtlo je mirno dubrovaško lice, i polilo se se sladkimi solzami, i ploskanje i klici so se valovito razlegali po gledališči i mnogo krasnih vencev je palo na oder. Kakor sami Dubrovčani priznavajo tako izvrstnega narodnega teatra v Dubrovniku ni še bilo, kar to slavno mesto stoji. Najbolje so dopadale drame: Mollierov „Skopuh“, Shakespeare-ov „Otelo“ Banova „Mejrima“ i pa neke burke. Pogreška pri tem druztvu sta bila dva; prvič ne znajo biletantje razen trojice dobro hervaščine izgovarjati i naglaševati, drugič repertoire ni bil dobro izbran. A vkljub temu občinstvo ni bilo samo zadovoljno nego prav navdušeno i se je prav težko od druztva poslovilo. Ali bi ne bilo mogoče, da bi tudi naše dramatično društvo slovanska mesta obiskalo i s predstavami narodno samosvest, edinost i navdušenje do slov. Talije budilo?

— **Iz Š. Viške gore** se nam piše: Pri nas je nek kmet našel srebern tolar v hosti, ko je kamnje kopal za fornažo. Tolar je ležal na vrhu pod listjem. Napis na eni strani je: Okoli *sanctus. marcus. venet.* na sredi grb lev z glorio okolo glave in spodaj številka 140. Na drugi strani je napis okoli: *nicolaus. deponte. dux. venet.*, na sredi križ in spodaj črke M. A. C.

Dopisnik iz Gorice piše v Novice o zemljevidu g. Vodopivca sledeče: „Imel sem že večkrat priliko videti g. Fr. Vodopivčev zemljevid Goriške dežele (in posamnih sosednih okrajin, Tržaške okolice in nekih Kranjskih okrajin) in sem že menda par krat o tem zemljevidu v „Novicah“ nekaj omenil. Te dni pa imam celega, (pri Koke-ju na Dunaji) popolnoma dovršenega pred seboj. Krasota njegova me je osupnila; tako odličnega dela nisem pričakoval. Gotovo bo ta zemljevid lep kinč tudi najlepši privatni sobi in ne samo šolam, za ktere je prav za prav namenjen. Zatorej tudi ni preobložen z imeni, da bi preobilnost krajnih imen otroškega očesa ne mamila. Znamenja, ki kažejo vsako zanimivost v vaseh: dekanijo, vikarijo, šolo itd., kakor tudi znamenja mest, trgov, vasi, sel, — županij itd., so tako čedna in razločna, da je veselje. Teren je izvrstno izražen. Kar pa vse druge zemljevide presega, je korektnost v pisavi imen. Znano je, kako so slovanska imena na dosedanjih zemljevidih popačena, in že zdaj se bojim novih katastralnih map, ki se bodo naredile vsled novega premernjenja vse dežele (v namen uravnanja davkov); — Vodopivčev zemljevid ne kaže, če nisem česa prezrl, nobenega pogreška. Ko bi bil prišel zemljevid na svetovno razstavo l. 1873. tako dovršen, kakor je zdaj, gotovo bi bil še kaj več zaslužil, kakor „pohvalno omembo“. G. nadzorniku Vodopivcu pristržno čestitam, tem bolj, ker slišim, da mu je naročena častna naloga, tudi Istverske dežele zemljevid narisati.“

— **Na šv. Lusarjih** je neki 6. t. m. treščilo inžje ogenj končal cerkev, farovž pa okoli stoječe koč.

— **Kako v Rusiji ljudi spreobračajo.** Stiske, kterim je katoliška cerkev na Ruso-Poljskem iz postavljena, še vedno trpe, kakor piše „Pilger.“ Deželno poglavarstvo hodi kakor sestradana kobilica iz kraja v kraj, vse za seboj opustoševaje in pokončevaje, akoravno stanovitnosti ubozega ljudstva ne more premagati. Da se vidi, kako se ruska vojaščina s katoličani vojskuje, se mora vedeti, da se v vsak kraj, v kterem so vsiljenega popa odpadnika spodili, vojaščina naseli, in se ljudje prisilijo, da sledeče pogoje podpišejo: 1. Slepa pokorščina do (rusko-razkolskega) škofjskega poglavarstva. 2. Sprejetje spodenega popa in njegov obstanek. 3. Obiskovanje (razkolniške) cerkve, in prisiljenje otrok k (razkolniškemu) krstu. Ako se podpis odbije, kar se navadno zgodi, ostane nastanek vojakov tako dolgo v kraju, dokler se podpis ne izsili. Ljudje morajo potem vsak dan vojake rediti, in sicer enega ali tri vole, pitano svinjo, potrebni kos kruha, prosa in drugega vžitka jim dajati, ako ne štejem še ovsa in sena, ktero se mora, če je konjištvo zraven, tudi pripraviti. Razun teh reči, ktere vsaki dan stražmojster v spremljanju vaškega učitelja pobira, ima vsak vojak pravico, si dati posebno jed v svojem stanovanji kuhati. Tudi je njegovo delo, vse kokoši, gosi, race in drugo perutnino, kar mu pod roke pride, poloviti, da ne bi bil zato kaj odgovoren. Pa to še ni zadosti, razuzdani vojaki kar kupčujejo z lastnino ubozega ljudstva. Prodajajo jo judom. — Kjer taki nastanek kaj časa gospoduje, so kašče in staje za vole izpraznjene, tako da kar lakota čaka do krvi mučene ljudi. Kako potrebna je tedaj bratovščina sv. Cirila in Metoda za spreobrnenje teh silovitih razkolnikov, ki s toliko grozovitostjo tirajo ubogo slovansko katoliško ljudstvo k odpadu in prej v pogubljenje. (Slov.)

— **Konfessionslozni učenec.** Iz Fürstenfelda na zgor. Štajarskem se poroča: Samomorivec S. se je vstrelil na praznik vnebohoda v postelji. Spisal je prej še tri liste prav čvrsto. Zmed teh je bilo eno namenjeno nekemu inšpektorju. Zapopadek tega lista kaže, kako spriden in brozveren je bil mladenč. „Kadar g. inšpektor to pismo prejme, bo pisavec uže mrtev, (mausetodt) bo namreč samega sebe končal (abmurxen). Uzrok ni kaka baba, zarad ženske vstreliti se zdi se mu preveč prozaično. Bil je vselej „lump“, in ker ni hotel kakor kak častnik dolgove delati, 300 gold. pa plačati ni mogel, rajši življenje konča“. Od svoje matere, uboge vdove, nič ne omeni. Iz navedenih vrst že se lahko posname, kam se pride z modernim brezverstvom. Nesrečni se imenuje Janez Smeche, je bil l. 1873 učenec 7. realkega razreda v Celovcu in eden zmed tiste osmerice, ki se je proglasila za konfessionslos.

— **Strahovite dogodbe v Bosni.** V št. 120 „Obzora“ čitamo dopis iz Bosne, kateri svetu žalostno stanje nesrečnih Bosnjakov naznanja. Posnamemo iz dopisa sledeče: „Še nikdar od onega osodepolnega i najnesrečnejšega dneva, od kar je krvoločni azijski „haramia,“ (razbojnik) Turek s prevaro i razbojništvom nesrečno i po prirodi blagoslovljeno Bosno zarobil, ni bilo še njeno lice žalostnejše, kakor sedaj. Samo jok, vzdih, divje pustošenje i zversko preganjanje —

so navadni prizori, ki se solznemu očesu predstavljajo. Zdi se, kakor da je nebo samo razdivjanemu peklu oblast dalo, da konečno uniči te najnesrečnejše sužnje na svetu, ubogo turško rajo. Ni treba naštevati preganjanja boljših i svestnih narodnjakov, narodnih učiteljev, skrito kritično vsakdanje vbijanje najnedolžnejših ljudij, barbarsko sežiganje krščanskih cerkva i šol — dosti je plemenitemu občinstvu predočiti sledeč najnovejši grozni dogodek, ki ga je divja i zverska duša krvoločnih Turkov, nahujskanih od peklenjskih drvišev, ki so kakor golazen poplavili Bosno, pod obrambo Derviš-paše v vasi Verselj 17. p. m. počinila. *Ivan Grgič s ženo Ivko i s četvero svojih otrok, katerih je eden doječak bil, so zaklani v svoji hiši najdeni.*

Se ve da za nesrečne kristjane se pri turških sodnijah ne dobi pravice. Ali se more za tako razbojniško vlado v resnici še kaka plemena i človekoljubna duša zavzemati? Ko se nam sramotni i grozni grob vsaki čas pred očmi koplje — ali bomo še govorili: „Mi moremo do jeseni, do poletja čakati?“ Nam je treba pomoči, hitre pomoči. *Oni ki bodo preje meč iz nožnice potegnili bode pravi rešenik ne samo tužne i nesrečne Bosne, nego vsega zarobljenega i žalostnega naroda našega.*

Komur sužnost, pobijanje i grozno propadanje naše bolj dopada, kakor pa da nas osvobodi, ta ni naš prijatelj ali brat, nego pomočnik naših tlačiteljev in ubivalcev. Ali čakanje in oklevanje na vse zgođe, moglo bi nas mrtve a ne žive najti, ako pustimo da se Turstvo v Bosni ojači“.

— *Divjaštvo dalmatinskih lahonov.* Zadrski „Nazional“ poroča o groznem vandalizmu i divjanji, ki se je lahonsko-birokratične svojati polastilo, da si maščuje svojo blamažo i moralično pobitje pretrpljeno za časa cesarjevega potovanja po Dalmaciji. Pred nekaterimi dnevi so lahoni Klaičevo ladijo v Gružu sežgali, v zadnji šte. „Nazionale“ čitamo zopet o fakinadah i surovostih v Milni proti narodnjakom pred očmi ondanjšnjega autonomaškega načelnika. Ali pravi barbarski čini se počenjajo v Klisu; po noči 18. maja so ti lahoni opustošili vinograde mnogoterih rodoljubov i nekemu so celo kamenje na hišo metali. Občni glas zaznamuje početnika teh barbarskih del necega prijatelja Bajamontijevega, vodje lahonske stranke. Vlada, posebno sodnija je temu nasproti prav malomarna in indiferentna!

Domače stvari.

(*Duhovske spremembe.*) — V. č. g. France Avgust Košuta, dekan v Boveci dobil je dekanijsko faro v Ločniku. — V. č. g. Jožef Golja vikar v Lomu je dobil faro v Volčah. — V. č. g. France Sitar, farni oskrbnik na Bukovem, postal je ravno tu fajmošter. — Č. g. Peter Kobal, vikar v Sedlu je imenovan za farnega oskrbnika v Boveci in č. g. Janez Červ, vikar v Logeh, gre za vikarja v Sedlo. — Fara Bovec je razpisana do 10. julija.

(*Takajšna kmetijska družba*) naznanja, da bodo profesorji deželne kmetijske šole v raznih krajih podučevali ljudi v raznih strokih kmetijstva brezplačno. Za zdaj se daja na znanje, da bo g. Velikonja 13. t. m. v Korminu ob 3. popoldne in g. Fr. Kuralt 13. t. m. zjutraj ob 7 uri v Sežani, popoldne ob 3 pa v Komnu predaval o trtnih in vinskih boleznih. Kmetijska

družba želi, kar tudi mi najtoplejše priporočamo, naj si ljudje prav v obilnem številu ta poduk v prid obrnejo.

(*Hrastov spominek.*) Kakor je bilo zadnjič naznanjeno, vršila se je slovesnost v četrtek 10. tek. mesca. Ob 9 uri in pol bila je velika črna maša za rajnkim, katero je imel v. č. gosp. baron prošt Codelli. Mala cerkev je obsegala mnogo pobožnih duhovskega in svetnega stanu, ki so za dušo rajnkega molili. Po končanem opravilu v cerkvi zbralo se je v refektorji prav obilno gostov. Imenujemo med drugimi: Njih prevzvišenost knezo-nadškof, njih prevzvišenost grof Coronini, deželni glavar grof Coronini, okrajni glavar baron Rechbach, prošt baron Codelli, več kanonikov, nekteri dekani in fajmoštri iz dežele, semeniški profesorji, veliko druge duhovščine in gostov svetnega stanu, med njimi tudi deželni poslanec g. Lavrenčič in več duhovnov iz Kranjskega.

Ko so bili gostje zasedli svoja mesta, stopil je na oder prof. morale dr. Karol Evgen Valussi in bral slavnostni govor, v katerem je življenje Hrastovo in njegove zasluge v klasični latinščini opisal. Po končanem govoru se je odkrila z lavorovim vencem okinčana oprsna marmornata podoba. Z zastavami, venci, pregrinjali in drugimi cveticami ozaljšana sprednja stran refektorija kazala je oprsno podobo. Vsi so vstali pri tem prizoru iz svojih sedežev in prevzvišeni nadškof so blagovolili v latinskem jeziku pohvaliti duhovščino, ki je v primerno kratkem času z lepimi doneski ta spominek postavila. Omenili so pa tudi še drugega spominka, kterega je rajnkemu postavil veleučeni prof. Štef. Kocijančič, ker je popisal v latinskem jeziku njegovo življenje. Po nadškofovih besedah so pevci (frančiskani in bogoslovci združeni pod vodstvom P. Kornelija, kateri je v kljub svoje bolehnosti ta posel prevzel) zapeli Riharjevo „Kje so časi“ mesto napovedane kantate, ktera je morala zaradi pomanjkanja pevskih moči in iz nekterih drugih razlogov izostati. Pevovodji gre za njegov trud v teh okoljščinah naj toplejša zahvala.

Potem tem se je razdelila knjižica s podobo in življenjepisom med goste in po končanej pesmi so si gostje ogledali oprsni kip in drugo podobo v okviru, katero je mojstersko izdelala Šantelnova gospa, ktere umetnost so sploh občudovali. In v resnici, podoba ta je tako živo narcjena, da na prvi pogled je vsak menil, da ima fotografijo pred seboj. Kdor želi kako podobo te vrste si omisliti, ali tudi z oljnatimi barvami dati slikati, naj se obrne do imenovane gospe, ktera svoja dela tudi po primerno niski ceni zdeluje. — Okoli 11. ure je bila slovesnost dovršena in gostje so se razšli.

(*Ljubljanski pa Tržaški škof.*) Iz zanesljivega vira se nam poroča, da je za ljubljanskega škofa imenovan dr. Janez Zlat. Pogačar stolni prošt itd. itd. v Ljubljani in za Trst mil. gosp. Dobrila, škof v Poreču.

Listnica uredništva. „Nekemu sorodniku“: Naznanite Vaše pravo ime, drugače ne vemo, s kakim „sorodnikom“ imamo opraviti.

Umrlj v Gorici od 4. do 9. junija.

Vilhelm Armano 1 m. 15 dni božj. — Marija Travan 77 l. starost — Marija Molini 65 l. rak. — Urša Lašič 70 l. starost — Jožef Bril 2 l. božjast — Avgust bar. Baum 59 l. sušica — Andrej Culot 56 l. pluć. vnetje — Janez Markič 8 dni, božjast — Marija Gois 5 dni, božjast. — Jožef Osbat 53 l. plućno oslabiljenje.

MOLITVE
za sveto leto 1875 s kratkim podukom
je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis	4 solde
10 iztisov	30 soldov
50 „	1 gl. 25 „
100 „	2 „ — „

Četrtni natis.

Oznanilo.

HRANILNICA,

zdržena s zastavljavnico

„MONTE DI PIETÀ“

v Gorici

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blažo (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obronih (ratah), primernih posojenemu kaqitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navatne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebernino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obrsti 6%, od večih zneskov 8%.

Z GOTOVIM VSPEHOM

rabi se

pravi

VILJELM-ov

protiartritičen, protirevmatičen

čaj za čiščenje krvi

v naslednjih boleznih:

- 1) pri revmatičnem vnetji,
- 2) pri protinu (gicht)
- 3) pri boleznih podtrebušnih posebno pri takih, ki veliko sedijo,
- 4) pri povečanju in zaprtji jeter,
- 5) pri spuščanju posebno pri lešajih,
- 6) pri sifilitičnih boleznih,
- 7) kot priprava pri rabi mineralnih vod v imenovanih boleznih,
- 8) kot nadomestilo mineralnih vot proti navedenim boleznim.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

„Pri kupovanji naj p. n. občinst vonatanko pazi na mojo postavno zazarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek 8 oddelkov razdeljem, po zdravniškem naukazu pripravljem, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gl., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritičen in protirevmatičen čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzeni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.